

TIHANYBÓL INDULÓ IDŐÚT
 EGY MEGIDÉZETT KÖLTŐ EMLÉKÉRE...
 (NAGY GÁSPÁR KÖLTŐ
 2007. JANUÁRI ELHUNYTA ALKALMÁBÓL)

Időtlen az a látvány, ami a Magyar Képzőművészeti Egyetem tihanyi művésztelepeinek egyik ablakából elénk tárul.

König Róbert linómetszetei, X3

Sehol egy ház, csak dombok, s középpütt maga a belső tó, néhány ladikkal, sok-sok nád és nyugodt vízfelület, amelyből visszatükröződik a mindig változó ég a felhőivel, no meg egy-egy elröppenő madár.

Jól tudhatták a hajdani bencések, miért is választották ezt a békés, emberléptékű vidéket, amikor itt teremtették meg az Apátság helyi majorságát: birkákat tartottak, juhhodályt építettek, legeltettek és gondozták ezt a hosszú sávot, gyakran lesétálgatva a tópartra, el-elnézéledve ott. A juh rendben tartotta

a füvet, tejet és húst adott táplálékul, valamint gyönyörűséges szemlélődést a szerzeteseknek és az őket segítő személyzetnek is.

Füred mellett még lovakat is tenyésztettek egykor, lovászaik voltak, s a földműveléshez így még a lóerő is mindig rendelkezésükre állt, a több helyen lévő mezőgazdasági területek rendben tartásához.

Kiváló helyszín tehát ez a félszigeti terület is, ahol most is megtapasztalhatjuk a föld- és vízszagot, messzire elkalandozhat

a gondolat és ahol mindvégig érezhetjük kicsinységünkben is a lehetőséget; a vonuló felhők mozgását követve, a fölfeltekintés folyton megújuló csodáját.

...Ahogy ezt a gondolatsort leírom, csak most tudatosodik bennem az, ami korábban nem is tűnt ennyire egyértelműnek... Pedig nap, mint nap itt láttuk ugyanezt, évek óta, s hányszor elolvastuk a művésztelep bejáratánál a márvány emléktábla mondatait, ami röviden és tényszerűen a múltat fogalmazta meg... Tapasztaltuk persze a hely szépségét, a csendességet, s egy idő után bizony nem véletlenül jutott eszünkbe, hogy erre a meditatív helyszínre vendégeket hívunk, méghozzá olyanokat, akiket úgy mutathatunk be a nyári gyakorlaton lévő növendékeknek, hogy közben valamennyien gazdagodjanak. A társműzsák képviselői jutottak el így Tihanyba. Költőt, írórt kértünk fel egy-egy beszélgetésre, bemutatkozásra. Valamiféle halvány reménynek szántuk, közös, későbbi alapnak, az irodalom és a képzőművészet művelői számára.

A meghívottakat a grafikus növendékekkel kívántuk megismertetni, de a kerti kőasztalokhoz mindig odatelepedtek a szobrász és festőszakosok is. Nem volt az véletlen, hogy elsőként éppen Nagy Gáspárt hívtuk, hiszen a bencés szellemiség megtestesítője volt ő, barátságos, szelíd modorával, jellegzetesen fátyolos hangjával, jószándékú pillantásaival, karakteres, széles szemüvege mögül. A beszélgetés közben mindvégig éreztük, hogy a fiatalság kíváncsi a költőre, igazán

szívesen hallgatják, s tágra nyílt szemmel el-eltűnődtek egy-egy újabb versének elhangzása után.

Az együtt töltött óra végén érződött, nem bánták meg, hogy időt szántak erre a szellemi kalandra, hiszen csendben, elgondolkodva köszöntek el, s magukkal vitték az odakészített versköteteket is, hogy este már magukban olvasgathassák el mindazt, amire kíváncsiak voltak, de amire ott, együtt már nem jutott több idő. Mi pedig elsétáltunk Gazsival a tóhoz, onnan pedig fel az Apátságához, hogy hosszan nézzük a vitorlásokat s a Balatont, ami alkonyatkor különösen varázslatos néha. Aznap friss hal volt a vacsoránk, egy kitűnő vendéglőben, s a szőlőlugas alatt jószellemű beszélgetéssel telt el az esténk...

Ez volt Nagy Gáspár első útja velünk Tihanyban. Másnap aztán felkerekedett, s utána nem is találkoztunk egy jó ideig. De König Róbertben ekkor már felvetődött a gondolat, hogy a különleges helyszín miatt érdemes lenne időtlenné tenni azt a világot, ami olyan sokak számára jelent megújulást, felfrissülést.

Még azon az őszen, szeptemberben egy napra újra leutaztunk, közösen, Tihanya; meglátogattuk a perjelt, ámulva néze-

gettünk ki az iroda ablakain, hiszen innen egy egészen más balatoni látkép lenyűgöző világába csöppentünk. Felvázoltuk a közös elképzelést, s már indultunk is vissza, a füredi vasútállomásra, hogy Révfülöpre utazzunk tovább, bemutatva Gáspárnak nyári remete létünk legfőbb objektumát, a hegy tetején lévő kis kőházat, az erdő közepén.

Legalább húszperces gyaloglás után, időnként meredek szakaszokon jutottunk egyre feljebb. Időnként persze megálltunk, nézve fentről az egyre nagyobbak látszó vizet, s azt a tó közepéig behúzódó nagy felhőt, amiből aztán hirtelen erős zápor kerekedett. Mi ott álltunk, a hegy oldalában, napsütésben, odabent a Balatonban szakadt az eső, szürkés-fehér csíkokat rajzolva a felborzolt felületen. S aztán egyszer csak vége; feltűnik egy színes természeti kép, a távolban gomolygó pára fénytörésében. Káprázat, de valóság! Gáspár nem szólt egy szót sem, csak nézte ezt a tüneményt, majd bólintott, s indultunk is tovább.

Az erdei háztól az erdőn át még tovább sétáltattuk garabonciás vendégünket, hogy megmutathassuk a túloldalon lévő mesés hegyvonulatot a Káli-medencével, ugyancsak felülről. Előttünk hatalmas szőlőtáblák és éppen szüreteltek. Magunk is téptünk néhány fürtöt, s a szőlőt szemezgetve mutogattuk végig a hegyeket, s a környező településeket, s az azokon áthaladó

kanyargós utakat. Visszafelé még elsétáltunk egy pincéhez, újra előbukkant a Balaton is. Egészen távol, a Tihanyi-félsziget közepe felé az apátsági templom olyannak tűnt, mint a kagylóból kicsillanó igazgyöngy...

Aztán Gazsi már búcsúzott is, hogy visszatérjen Pestre, s a vonatúton még felidézte azokat az emlékképeket, amit ittlétkor rögzített magában.

Következő nyáron, 1999-ben Nagy Gáspár ismét eljött Tihanyba. Addigra már elkészültek azok a linómetszetek, amelyek alapján ő is munkához láthatott. 18 metszet készült, de Gazsi döntötte el, melyiket és miért választja ezek közül. Elkérte a grafikákat és kirakta szobájában. Napokig csak nézte...

Aztán hóna alá csapta a lapokat, s elindult megint, hazafelé. 2002 januárjában megszülettek a versek. 12 kiválasztott grafikából építette versfüzérére azt a „versimát” aminek mindegyik verse 1-1 grafikához kapcsolódik, de úgy, hogy teljesen öntörvényűen értelmezi a metszeteket. Két önálló alkotó, kétféle megfogalmazás. A kiváló papírmerítő, Vincze László szentendrei műhelyében 50 album készült, a grafikák mellett a versek magyarul és németül is. Az előszó Szakolczay Lajos megfogalmazásában ugyancsak két nyelven, s a rendkívül színvonalas fordítás Kárpáti Pál remeklése.

Menetközben sokat gondolkodtunk azon, mi legyen az album címe. Jómagam a „Kőkereszt a víztükörben” címet javasoltam, az egyik grafika alapján, de Gáspár szépítemen-finomított az elképzelésem. Így lett végül: „**HULLÁMZÓ VIZEKEN KERESZT**”. Ugye, mennyivel többet jelent így?!

Az album bemutatása után több irodalomtörténész is Nagy Gáspár teljesen megújuló, költői nyelvezetét dicsérte. Gáspár, a tőle megszokott korrektséggel, nem sajátította ki magának az elismerést, hanem mindig elismételgette ilyenkor: „ezt a versfüzért König Róbert barátom ’énekelte ki’ belőlem”.

És most befejezőként térjünk vissza arra a természeti látványra, amelyről még korábban említést tettem. A révfülöpi hegyről visszanezve láttuk a tó feletti esőt, majd a szivárványt a párás fénytörésben. Hogyan is idézte vissza a költő azt a bizonyos látványt, már a versfüzérbe beépítve?

*„Lásd egyben és lásd külön
háttal a víznek szivárvány
úszik zöld esőfüggöny-tincs
szétpermetezve a látvány
kapujában ég emléke...”*

Kedves Gazsi! Most már örökké látó szemekkel olyasvalamit vettél észre, amit mi, a nagytilaji temetőben, temetésed befejeztével, csodálkozva láttunk: ott és akkor is feltűnt egy szivárvány, a januári tavaszban, s amikor hosszú sorokban, szomorúan indultunk vissza a temetőből, a velünk szembejövő, hazafelé tartó gyerekek valamennyiünknek tisztelettudóan, előre köszöntek. Ezek a nagytilaji kisiskolások szivárványt feszítettek a szívünk fölé akkor, a fájó hiány és szürkéség ellensúlyozására, az elviselés elfogadására. Már égi utadat járó, egykori útítársunk; ne hagyj, hogy elfelejtsük azt a szivárványt, ne hagyj, hogy elszíntelenedjen bennünk az „ég emléke”!

Ezért is olvassuk továbbra is a verseket s a versimákat, hogy ne feledjük; létezik az a világ, amelyben a legváratlanabb pillanatokban is, bárhol és bármikor feltűnhet megint, hogy reményt adjon nekünk mindhalálig, sőt még azon is túl! Egészen az örökkévalóságig!

2007. február

Lelkes Mária